

İÇİNDEKİLER

Önsöz	9
Giriş.....	13

BU KOCA DÜNYAYA DAİR SORULAR

Ama neden başbakanımız var ve başbakan ne iş yapar?	26
Ama neden insanlar dünyayı mahvediyor?	30
Ama neden insanların saçları/gözleri/teni birbirinden farklı? ..	38
Ama neden internete giremiyorum?.....	47
<i>Birinci Bölümün Sonu: Sessizlik Arayışı.....</i>	<i>54</i>

BEDENE DAİR SORULAR

Ama neden ben diğer insanlar gibi görünmüyorum?.....	66
Ama neden büyüklerin koltuk altlarında kıl var?	72
Ama neden tuvalette kan var?	74
Ama neden bazı insanlar yürüyemiyor?	78
Ama neden oğlanlar elbise giymiyor?	85
Ama insanlar neden egzersiz yapar?.....	92
<i>İkinci Bölümün Sonu: Diyalog (ve Dinleme) Sanatı.....</i>	<i>101</i>

İLİŞKİLERE DAİR SORULAR

Ama o neden benim en iyi arkadaşım olmak istemiyor?.....	112
Ama neden benim ailem diğer herkesinki gibi değil?	116
Ama neden insanlar evlenirler?	120
Ama neden insanlar boşanır?	126
Ama neden bazı kızlar kızlara âşık olur?.....	131
<i>Üçüncü Bölümün Sonu: Kendinizi Yargılayın; Başkalarını Değil</i>	139

KARMAŞIK HİSLERE DAİR SORULAR

Ama neden hislerimiz var?	148
Ama neden kötü hissediyorum?.....	150
Ama neden ne hissettiğimi bilmiyorum?	156
Ama neden o kişi hep üzgün?	163
Ama neden her zaman mutlu olamıyorum?.....	166
<i>Dördüncü Bölümün Sonu: Düşünmek Hakkında Düşünmek</i>	171

İŞ VE PARAYA DAİR SORULAR

Ama neden para ağaçta yetişmiyor?	181
Ama neden [buraya o mutlaka alınması gereken ürünü koyun] alamıyorum? Herkeste var!.....	191
Ama neden zengin değiliz?	194
Ama neden çalışmak zorundasın?.....	198
Ama neden babam çalışmıyor?	205
<i>Beşinci Bölümün Sonu: Daima Dürüstlük (ya da Hemen Hemen Daima)</i>	209

ÇOK YÖNLÜ SORULAR

Ama nedeeeee dondurma yiyemiyorum (lütfeeeee)?	220
Ama neden insanlar kanser olur?.....	233

Ama neden büyükler alkollü içki sever?	
Bunları içince ne oluyor ki?	239
Ama neden özür dilemek/ üzgün olduğumu söylemek zorundayım?	250
<i>Altıncı Bölümün Sonu: Kendi Gerçeğinizi Dinleyin</i>	253

BÜYÜK SORULAR

Ama bebekler annelerin karnına nasıl giriyor?	264
Ama neden karnın o kadar yumuşak anneciğim?	276
Ama insanlar neden ölüyor? Yani sadece uyuyorlar mı?	280
Ama neden Tanrı'ya inanıyorsun?	295
Ama neden “sevgi” var?	301
<i>Yedinci Bölümün Sonu: Bilmemenin Gücü</i>	309
“Çocukken neyi bilmek isterdim?”	313
Sonuç	315
Teşekkür	322
Yazar hakkında	324
Dizin	325

İnsan kurallara sığmaz!

ÖNSÖZ

Bir terapist olarak danışanlarımın sorularını hevesle karşılarım; fakat soru soran kendi çocuklarım olduğunda “hata yapmaktan” ödüm kopar. *Ama Anne Neden?* güçlü ellerini omuzlarıma koyarak çoğu zaman kaçınmak istediğim zor sorulara cevap vermek konusunda beni cesaretlendirmiştir.

Birkaç ay önce arabanın yolcu koltuğunda oturmuş telefonumun ekranına boş boş bakarken birden eşimin arka koltukta oturan oğlumuzu söylediği bir şeyi duydum. Onları dinlememiş olduğum için bağlamı tam olarak bilmiyordum ama duyduğum şey şuydu: “Seni annen ve benim yaptığımızı biliyorsun, değil mi?”

Başımı hızla çevirip şaşkınlıktan yuvalarımdan fırlamış gözlerle eşime baktım. Nefesimi tutmuş soru yağmurunun başlamasını bekliyordum. “Ama neden? Ama nasıl?”

Koltuğun altından çizik bir CD çıkarıp dikkatleri dağıttım, böylece soru da gelmedi. Rahatlamıştım.

Öte yandan, bu olay beni düşündürdü. Gelecek sorulara hazırlıklı olmalıydım. Hazırda sağlam yanıtlarım olmasa da bu soruları her an beklemeli ve geçiştirmek yerine onlara açık olmalıydım.

Benim hedeflediğim şey, en azından sorulardan korkmayacak aşamaya gelmektir. Yıllar boyunca çocuklarıma rehberlik edeceğim. Onlar güvende olmak için, ihtiyaçlarının karşılanması için ve en önemlisi de yaşadıkları dünyayı anlamlandırma için bana bel bağlayacaklar.

Ve içinde yaşadıkları dünyayı anlamlandırmaları için onlara rehberlik etmek bazen belirsizliği, bilinmeyenleri, bir şeyin doğru ve yanlış olmayabileceğini, gri alanların varlığını ve ayrıca benimkinden farklı fikirleri savunmakta özgür oldukları gerçeğini kabul etmemi gerektiriyor.

Bana ne için ihtiyaç duyarlarsa duysunlar, onların sorgulayıcılığından kaçmaya çalışmak yerine, bu sorgulayıcılığı hoş karşılamak istiyorum. Bizi ellerimizde oy pusulalarıyla gördüklerinde, Leo'nun iki annesinin olduğunu öğrendiklerinde, oyun alanında kendileri gibi hareket etmeyen bir çocukla karşılaştıklarında...

Bir terapist olarak danışanlarımın kendi dünya görüşlerini inceler ve yeniden oluştururken sorduğu sorulara binlerce saatimi ayırmışumdur. Dünyayı nasıl gördüğümüz, hem zaten bildiklerimiz hem de edindiğimiz yeni içgörüler tarafından değişime uğratılır. Danışanlarımın mavi divanımda oturup hem bana hem de kendilerine sordukları sorular sonucunda hayatlarının değiştiğine şahit olmuşumdur.

Peki, öyleyse çocuklarım benden rehberlik istediklerinde onlara aynı alanı açmakta, bildiğim ve bilmediğim şeyleri deşmekte neden zorlanıyorum? Belirsizliğin içinde vakit geçirmeleri, gezegenimize dair geliştirdikleri yeni farkındalıklar sonucunda içlerinde yükselen öfkeyi, ret karşısında duydukları acıyı hissetmeleri, benim ve toplumun etraflarına ördüğü sınırları zorlayıp sorgulamaları için onlara yardım etmekte neden zorlanıyorum?

Sebebin çok derinlerde yer alan ve üstesinden gelmek için sürekli uğraştığım “hata yapma” korkum olduğunu düşünüyorum. Yeni mantram “mükemmeliyet değil, mevcudiyet.” Gelen sorular ne kadar küçük ya da büyük olursa olsun, ben cevapları bileyim ya da bilmeyeyim bu sorgulamalar karşısında mevcudiyetimi korumak, onlarla birlikte, onların yanında olmak... Annelik konusunda benim için bundan daha büyük meydan okuma olamaz.

Ben her şeyi bilmiyorum, mükemmel de değilim. Sadece yaş olarak onlardan biraz daha ilerideyim. Onlardan daha fazla tecrübeye sahibim tabii ki, ama ayaklı bir ansiklopediymiş gibi tüm gerçekleri bütün yalınlığı ve somutluğuyla, kesin ve kendimden emin bir şekilde onlara boca etmeme gerek yok. Onların mükemmel değil, kendileriyle birlikte olan birine ihtiyacı var. Benim onlarla birlikte oturmama, zor sorularla boğuşurken yanlarında olmama, onlarla beraber kafa yormama ve bilmediğim şeyleri bilmediğimi söylememe ihtiyaçları var. Öte yandan, bu sorulardan bazılarını kendime de sormalyım ki, bazı şeyleri bilmediğimi onlarla paylaştığım gibi, bildikle-riyle ilgili de bir şeyler paylaşabileyim.

Clemmie'nin "o konuya girme" cesaretine hep hayran olmuşumdur. Belli soruları kendine sormasına, zor konuları konuşmaya açık olmasına ve en önemlisi, sorgulanmaktan ya da tabulara değinmekten korkmamasına... Tabular ve yerinde sorgulamalardan kaçınma dürtüsü (özellikle de bu sorular dünyayı anlamlandırmaya çalışan çocuklardan geliyorsa) bize bilmemekten utanmamız gerektiği mesajını verir. Tabu, insanı susturur, sorgunun önünü keser ve "girilmez bölgeler" yaratır. Bize söylenenlere uymayı, toplumca kabul gören yollardan gitmeyi öğreniriz ve bu, kendi düşüncelerimizi terk etmemizle sonuçlanabilir.

Kendisine söylenenlere uymaya, itaat etmeye, ödün vermeye dair öğrendiklerini unutmak için yıllarını vermiş biri olarak, çocuklarım için bundan fazlasını istiyorum. Onların soru sorma eylemine ve önyargılar, kurulu düzenler sorgulandığında önümüzde yepyeni bir dünya açılmakta oluşuna değer vermesini istiyorum. Zira başkalarının farklı deneyimlerine ve hikâyelerine açık olduğumuzda beynimizdeki sinapslar uyarılıp gelişerek fikirlerimizin de gelişmesini sağlar. Sorgulamaya ve farklılıklara açık olduğumuzda hayat zenginleşir.

Ama Anne Neden? Tüm sorulara kucak açar. Çocuklarının zor ya da kolay soruları keşfe çıkmasında ve bu sorular

karşısındaki hislerini yaşamalarında destek olmaları için ebeveynlere yardımcı olur. Rahatlatan ve destek veren bir teşvik, siz dikkat dağıtmak için koltuğun altında çizik bir CD ararken omuzunuza elini koyan bir dosttur. Bir salı sabahı beslenme çantası hazırlarken hazırlıksız yakalanmamak adına, arkadaşlarınızla akşam yemeğinde konuşmak için yararlanabileceğiniz, düşüncelerden oluşan bir açık büfe, bir alet çantasıdır.

En çok da tabunun yıkılmasıdır. Belli konular etrafına konulan “girilmez” uyarısının sökülüp atılmasıdır. Sorgulama ve açıklığın cesaretlendirilmesidir, kendini kapatmaktan vazgeçip bunun yerine sevgiyle öğrenmektir. Mükemmel cevabı üretmek yerine eksikliği ve özneliği kucaklamaktır. Ne de olsa gerçekten de mevcudiyet mükemmeliyetten, bağ kurmak da düzeltmekten önemlidir.

Teşekkürler Clemmie. Bu kitap danışanlarıma özgüvenle verdiğim şeyi çocuklarıma da vermeme sağlayacak. Macera denilen şey konfor alanlarımızın dışında yer alır. Bu yüzden hem çocuklarım hem de kendim için konfor alanımın dışına çıkmaya devam edeceğim.

Anna Mathur

* GİRİŞ *

Lafı uzatmayacağım, aradığınız cevaplar bende değil. Hem de hiçbiri...

Tam da bu noktada muhtemelen bu kitabı neden aldığınızı kendinize sormaya başlamışsınızdır. Bu da başlı başına iyi bir sorudur. Belki spiritüel ya da manevi rehberlik arayışınızı “zor soruları cevaplama” kategorisi altında sürdürüyorsunuzdur.

Sizi hüsrana uğrattıysam özür dilerim. Size karşı açık olacağım. Her şeyi ortaya dökeneğim ki hepimiz nerede durduğumuzu bilelim ve ben de olmadığım biri gibi davranmak zorunda kalmayayım. Ayrıca zaten bu benim için önümüzdeki sayfalar boyunca devam ettirmesi zor bir görev olurdu.

Öncelikle, neden bu “yolculuğa” (bu kelime kullanıla kullanıla yıpratıldı, ama şu an elimizde daha iyisi yok gibi) çıkmaya karar verdiniz? Çocuklarım olmadan önce ben saf biriydim. Ebeveynliğin hayatımı ne kadar değiştireceğini bildiğimi sanıyordum; ama bilmiyordum. Çocuklarım olmadan önce hatırı sayılır tecrübeler kazandığımı sanıyordum; ama kazanmamıştım. Bertie doğduğunda otuz yaşındaydım ve pek çok normal deneyim yaşamıştım; buna ise tamamen hazırlıksızdım!

Çocuk öncesi hayatımızda eşim Ben’i ebeveynliğin eğlenceli tarafları olan kale inşası, süper kahramanlar, sporla ilgili şeylerle ilgilenirken kolayca hayal edebiliyor, bana da “zor soruları cevaplama” işinin düşeceğini tahmin ediyor ve bu konuda kendime *tamamen* güveniyordum. Belki kendimi tecrübeli ve bilgili gördüğüm ve (beynim bebekler tarafından

perişan edilmeden önce) yeni fikirler üretip varoluşa dair felsefi konuşmalar yapmayı sevdiğim için. Bunu kanıtlamak için Drama, Kültür ve Medya üzerine oldukça entelektüel bir (öhö öhöm) derece bile yapmıştım. Doğal olarak da yaratacağım (o noktada hayali olan) çocukların değerli zihinlerini beslemek için sabırsızlanıyordum.

Ne kadar da yanılıyordum.

Ebeveynliğe (ve açıkçası, hayata) dair her konuda olduğum gibi, gerçekler hiç de hayal edildiği gibi olmuyor.

Şu anda salı akşamındayız; ama bana en erken perşembeymiş gibi geliyor. Bluzumda humus lekesi var, yüzlerce e-posta yanıtlanmak için beni bekliyor ve üç çocuğa banyo yaptıрма işini halletmiş olsam da hâlâ ikisiyle yatma zamanı hakkında pazarlık yapmam gerekiyor, ayrıca regl olmak üzereyim ve açım.

Sonra kanepeden tatlı, masum ve merak dolu bir ses duyuyorum: “Ama insanlar neden ölüyor? Yani sadece uyuyorlar mı?”

Gerçekten mi? diye düşünüyorum. Şu anda bunu mu konuşacağız?

Sadece HAYATTAKİ EN ZORLU SORULARDAN BİRİNİ öteleyerek çocukları yatırıp en sevdiğim yemeği yeme fikrinin çekiciliğine kapılmakla kalmıyor, aynı zamanda ne diyeceğim hakkında en ufak fikrim olmadığını da fark ediyorum.

Bu an, iyi niyetli ama uyduruk cevabımın tatlı (zaman zaman) çocuklarımda hasara yol açıp yıllarca terapi görmelerine sebep olacak o an olabilir mi? Eğer öyleyse bu akıbete nasıl engel olabilirim?

Çocuklarımdan gelen “ama neden?” sorularını cevaplamakta pek iyi olmadığım gibi bu kitabın amacını bile yanlış anlamıştım.

Planım basitti: En büyük, en yaygın, en çetrefilli meseleleri seç, birkaç ay araştırma yap ve her birinin kökenine inip somut cevaplarla geri dön.

Öyle olmadı.

Öğrendikçe daha derine indim ve daha az bilir hale geldim. Eğer bilme bakiyesinde ekside olmak diye bir şey varsa işte bulunduğum yer orasıydı. Buna ek olarak, araştırmaya ayırdığım dönem pandemiyle mükemmel bir şekilde kesişti. 2020 Nisan ayı başlarında yazmaya başlamıştım. Sokağa çıkma yasakları esnasında girişmek için ne de harika bir proje, değil mi?

Değil! (Burada bir örüntü görmeye başladınız mı?)

Covid-19'dan öğrenilecek pek çok şey var, ama onlardan biri, belli bir plana sahip olmadan aylarca etrafımız çocuklarla çevrili olarak eve kapanıp arkadaşlarımızı ve ailemizi kucaklamaktan mahrum kalmanın, bildiğimizi sandığımız her şeyi sorgulamamıza neden olduğu.

Yani varoluşsal krize...

Abartmıyorum, fazlasıyla kahve içmiş ve az uyumuş olduğum ve ruh halimin çok kötü olduğu bir an, elimde çeşit çeşit kalemlerle bir yazı tahtasının önünde “neden mutluluğu daimi olarak hissetmiyoruz” konusunu çözmeye çalıştığımı biliyorum. Evet, resmen neşe kavramı için gözyaşı döküyordum!

Konuyu dağıttım.

Daha çok öğrendikçe daha az bilir hale geldim ve cevapları Google'a sormakla yetinemeyeceğim ve yetinmemem gerektiği gözümde daha aşikâr oldu.

Bunun yerine hayata dair bir iki şey biliyor gibi görünen Stoacılar başvurdum. Onlar bilmemekte bir sorun olmadığını bana hatırlatarak rahatlamamı sağladılar. Belki de aydınlanmak için doğru yoldaydım. “İnsanın zaten bildiğini düşündüğü şeyi öğrenmesi imkânsızdır” diyordu Epiktetos ki bu, o ani tepkiyle mücadele edebilmek için akılda tutulması iyi olacak bir söz. Öte yandan bilmemek vazgeçebileceğin anlamına gelmez. Bu “halının altına süpür” yaklaşımını önceki nesiller yaygın olarak kullanmış olsa da biz daha iyisini yapabiliriz.

Bunun dışında, diğer ebeveynlere çocuklarının zor soruları karşısında ne hissettiklerini sorarak başka insanların kaygısında

da teselli aramaya giriştim. Yılmış olanın sadece ben olmadığı-mi çabucak anladım. Bu, iyi bir şey mi, yoksa kötü mü? Emin değilim, ama araştırmamda (aşağıda bulabilirsiniz) yer alan katılımcıların yüzde 87'si hata yapmaktan endişe duyuyordu.

Çoğu, çocuklarının meraklı oluşundan memnuniyet duyuyor, fakat bilgilerinin eksik olması, doğru bir dil seçmekte zorlanmaları ve hem hata yapmaktan hem de hata yaptıkları için başkalarının yargılanmaktan korkmaları nedeniyle endişeye kapılıyorlardı.

Pek çoğu söyleyecekleri şeyi birilerinin hakaret olarak algılayabileceği düşüncesiyle, bilinçsiz önyargılarının verdiği korkuyla ve kendi inançlarını çocuklarına yansıtarak, onları kendine ait inançlar geliştirmekten alıkoyma endişesiyle baskı altında hissediyor, bu baskıdan bitkin düşüyorlardı. Evet. Evet. Kesinlikle.

Ayrıca, birçoğu da çocuklarının onları hazırlıksız yakalama maharetine sahip olduklarını ve zor soruları yanlış zamanlarda sorduklarını söylüyordu.

Bir de çocuklardan bir şeyleri saklamaktan kaçınmak ile onlara bazı şeyleri zamanından önce anlatmak arasındaki ince çizgi vardı. Ve çocukların sorunlarını çözmeye çalışma ile kendi çözümlerini üretmeleri için gereken araçları onlara kazandırma isteği arasındaki mücadele... Kısacası hepimiz “ama neden?”ler söz konusu olduğunda endişeye kapılıyoruz. Peki, bu konuda ne yapmalı?

Paniklemeli!

Ardından da makul (ve bir anlığına ciddi) olmalı. Bu kitabın içeriği, çoğunlukla podcast'lerim *Honestly* ve *But Why?* üzerinden yaptığım saatler dolusu sohbet ve *Mother of All Lists* adlı blogumda yazan ve deneyimlerini cesurca paylaşan 300'ün üzerinde kişiye ait deneyimler aracılığıyla geliştirilmiştir.

Instagram üzerinden deneyimlerini paylaşarak beni onurlandıran ve de hayrete düşüren kişilerden henüz bahsetmedim bile. Aslına bakarsanız kitap boyunca kendi “araştırmalarım-

dan” söz ettiğime sık şahit olacaksınız. Netleştirmek isterim ki bundan kastım Instagram hikâyelerini kullanarak takipçilerime sorduğum sorulardır. Burada kullanılan oylar ve verilen cevaplar doğrudan bana geldiği için insanların dürüst olabildiklerini düşünüyorum (“dürüst”ten kastım ise “tamamen filtresiz”dir). Farklı zamanlarda farklı konularda sorular sordum, bu yüzden elimdeki havuz 2000 ila 5000 arasında değişen cevap sayısı ile geniş bir yelpazeyi kapsıyor.

Tüm bu kaynaklar arasında ben herhangi bir soruya cevap aramam gerektiğinde bu engin fikir denizinden yararlanabildiğim eşsiz bir pozisyona sahip oldum. Ayrıca tüm bunları bir sürü araştırmayla ve üç çocuklu bir anne olarak kendi deneyimlerimle de destekledim.

Bunlar işin benimle ilgili tarafı, ama *sizin* buna yaklaşma biçiminize dair de şöyle bir umudum var: Hatırlarsanız matematik dersinde bir soruyu çözerken yaptığımız işlemleri, yani izlediğimiz yolu görmek isterlerdi. Ben de sizin bu kitabı böyle görmeyi istiyorum.

Ya da yemek yapmak gibi... Ben yemek yaparken nadiren tek bir tarifi takip ederim. Daha çok, farklı şeflerin farklı fikirlerini dinleyip, a) evimde olan malzemeleri, b) hoşlandığım şeyleri göz önünde bulundurarak her birinden sevdiğim şeyleri alır ve bir şekilde ortaya güzel bir sonuç çıkarırım. Belki bir dahaki sefere de biraz daha farklı bir şey denerim.

Burada yol göstericiler ve bakış açılarından oluşan bir karışım bulacaksınız. Onların var olma nedeni sizin istediğiniz zaman aralarından istediklerinizi seçmeniz.

Tüm bu “ama neden?” sorularının cevapları arasında benim pek bilimsel olmayan bir yaklaşımla “bir araya gelen parçalar” dediğim şeyi bulacaksınız. Onlar benim zor sorulara cevap vermemde yardımcı olmuş araç ve yöntemlerdir. Onları kendinizi keşfetmenizde rehberlik eden esaslar olarak görebilirsiniz; fakat böyle söyleyince korkutucu oluyor, o yüzden biz “bir araya gelen parçalar”dan şaşmayalım.

Zor soruları cevaplamadan önce iki şeyi kontrol etmek çok önemlidir: 1) kaynaklarınız, 2) varsayımlarınız. Varsayımlar tehlikeli olabilir. Bilişsel Davranış Terapisi (BDT) kendi düşünce kalıplarımın farkına varmamda ve onları rasyonalize etmemde bana çok yardımcı oldu. Zira düşünceler ve gerçekler aynı şey değildir.

Umarım burada sizin için de benzer bir süreç söz konusu olur. Otomatik cevaplara hayır. Onun yerine sizi durup düşünmeye davet ediyorum. *Purpose* (Amaç) adlı kitabında Jessica Huie hepimizin hayata boş birer tuval olarak başladığından ama ebeveynlerimizin bilinçsizce bizi şekillendirdiğinden bahseder. Onların korkuları, fikirleri ve gerçeklik versiyonları bizim olur. Bakış açılarımızın bazen değiştirilemez gibi görünmesi bundandır. Partnerinizin homoseksüel biri hakkında yaptığı o ilkel yorumla şoke olabilirsiniz, ama böyle durumlarda konuşan genelde o kişi değil; önceki nesillerdir.

Huie bunu araba bagajına benzetir. Yetişkinliğe eriştiğimizde bagajımız o kadar çok yükü doludur ki araba zorlukla yerinden kalkar. Aile gezilerine çıkarken arabanın arkasındaki en ufak boşluğa bir şeyler sıkıştırmaya çalıştığımızı dair o Tetris benzeri imgeyi hepimiz kolayca hayal edebiliriz.

Yetişkinler olarak bizim görevimiz, tüm o malzemeleri gözden geçirip onları yanımızda taşımaya ihtiyaç duyup duymadığımızı ya da taşımayı isteyip istemediğimizi kendimize sormaktır. Kendimizi kendi yüklerimizden kurtarmak ve gelişim adına bakış açılarımızı sorgulamak... Söylemesi kolay. Bu yüzden, yapmak söylemek kadar kolay olmadığı için, çoğu kişi fazlalıkları görmezden gelip bagajı kapatmayı ve yola devam etmeyi seçer.

The Book You Wish Your Parents Had Read (Keşke Anne Babam da Okusaydı Dediğiniz Kitap) adlı kitabında Philippa Perry'nin söylediği gibi, hoşumuza gitse de gitmese de çocuklarımızı şekillendiririz. Ben bunu belki ihtiyaç bile duymadığımız bir sürü şeyin altında ezilmiyorken yapmamızdan yanayım.

Bu kitabı yazarken aklımı meşgul eden bir başka şey de hedefimizin “duygusal öncelik” olarak bilinen şeyi çocuğumuza vermek olması gerektiği ve bunun sevginin özünü oluşturduğu fikriydi. Bu kavram çocuklarımızı kendi kaygılarımızdan korumak, hayali dünyalarına girebilmek ve onlara karşı dürüst olmak gibi farklı biçimlerde tezahür eder.

Çocuklarımızın, tüm cevapları bizim de her zaman bilmediğimizi bilmelerinde büyük yarar olduğuna inanıyorum. Verdiğimiz mesaj “Bilmiyorum ve bu beni kaygılandırıyor” olmamalı çünkü çocuklarımızın istikrar ve güvenlik içinde yaşamasını isteriz. Bu yüzden verdiğimiz mesaj “Bilmiyorum ama öğreneceğim” olmalıdır. “Her şeyi bilen” olmak yerine sürekli öğrenen olmayı hedeflemeliyiz.

Büyükannem ilk bilgisayarını aldığı anda neredeyse kördü. Ses tanıma teknolojisi söylediği şeyleri yanlış anladığı için e-postalarının hatalarla dolu olmasından utanmıyordu. Asla. E-postanın ona yaşattığı bağ kurma hissiyle kıyaslandığında tuhaf hatalar yapmanın küçük bir bedel olduğunu bilecek kadar bilgeydi.

Gelgelelim büyükannemin ve akranlarının yapmadığı şey, cevapları Google’a ya da internette takip ettikleri birine sormaktı (ironiye bakın).

Dolayısıyla hata yaptığımız ya da bildiklerimizin sınırına geldiğimizde, bunu itiraf etmeye açık olmamız; ama aynı zamanda da çocuğumuz topu tekrar bize attığında, merakını mantıklı bir şekilde *biraz olsun* gidermeye de gayret etmemiz gerekir. Peki, imkânsız bir anda imkânsız bir soruyla karşılaştığımızda bunu nasıl yaparız?

Herhangi bir soruyu cevaplamakla ilgili başlıca önerim *zaman kazanmaktır*. Nedenini söyleyeyim. Birincisi, çoğu durumda soruların amacı bir şeyi saptırmaya ya da ertelemeye çalışmaktan başka bir şey değildir. Örneğin, yatma zamanı, ayakkabı giyme ve sevgiyle hazırladığımız sağlıklı bir yemeğe oturma, bunun yaygın olarak yaşandığı anlardır.

İkincisi, düşünerek değil de tepkisel bir şekilde ya da yorgun/stresli/aç/hazırlıksız iken verdiğiniz cevaplar nadiren en iyi cevaplarınız olur. Öte yandan, zaman kazanmak, soruya daha sonra geri dönmemeniz gerektiği anlamına gelmez.

Ya sorular? Bu kitapta göreceğiniz sorular tüm dünyadan toplanmıştır. Çoğu çocuklardan gelmiş, çoğu hem internet üzerinden hem de gerçek hayatta ebeveynler ya da bakım verenlerle yaptığım sohbetlerden çıkmıştır. Üniversiteden arkadaşlarımla kurduğumuz WhatsApp grubunu saymıyorum bile. Bir zamanlar onlarla Bristol sokaklarında eğlenirdik. Şimdi bir yandan partnerlerimizi öldürmemek için çaba sarf ederken ve kendi benliğimizi korumaya çalışırken, bir yandan da ebeveynlik sorunlarının üstesinden gelmeye çalışıyoruz.

Bir kişi, küçük çocuğunun onu kenara çekip “Grup seks ne demek?” diye sorduğunu yazmış. Evet, buna BAYAĞI gülmüş olabilirim. Ve şu anda bu sorunun cevabını bulmayı size bırakacağım. Üzgünüm.

Gelecek bölümlerde karşılaşacağınız sorular zor konulara giriş niteliği taşır. Kesin ve nihai değildirler. Onları geniş alt gruplara ayırdım, ama sizin de göreceğiniz gibi sonunda hepsi birbiriyle kesişmektedir, çünkü ölümü sevgiden, parayı cinsiyetten ayrı konuşmanız pek mümkün değildir. “Hayatın anlamı nedir?” sorusunu yanıtlayacak kadar ileri gitmedim ama binlerce kelime yazdıktan sonra ona da cevap vermem gerekmiş gibi hissettim.

Öyleyse bile, belki hayatın anlamı gelecek nesli kendimizinkilerden farklı deneyimler için hazırlamaya çalışmaktır ya da en azından bir sorunun meraklı bir zihinden mi geldiğini, yoksa sadece yatma saatini ertelemeye yarayan bir taktik mi olduğunu öğrenmektir.

Yatma saati demişken, çocuk olduğunuz ve bir arkadaşınızla konuşup dünyayı kurtardığınızı, güneş doğana kadar uyumadığınızı günleri hatırlıyor musunuz? Arkadaşımın anlat-

tıklarını dinleyip bu anlatılanları kullanarak kendi hayatıma başka türlü bakmaya bayılırdım.

Bugünlerde yatağa akşam 10.30'da girme konusunda oldukça kararlıyım; ama bir paket Marlboro Light eşliğinde yaptığımız gündeğümü seansları benim için geride kalmış da olsa hâlâ hikâye toplamayı, büyük fikirler öğrenmeyi sevdiğim kadar severim. Bu yüzden bu kitabı yazarken bir sürü farklı insandan şu soruya cevap vermesini istedim: “Çocukken neyi bilmek isterdin?”

Bu cevapları bölümler arasındaki küçük bonuslar halinde bulacaksınız. Tıpkı koltuğun arkasında bulduğunuz para ya da tam da kahvaltıyı atladığımız için sinir küpüne dönmüşken çantanızın dibinden size bakan, eskimiş ama yenilebilir durumdaki bir atıştırma gibi... Tamam, yalan olmasın, ben hiçbir zaman kahvaltıyı atlamam; ama unutulmuş yiyecekleri bulmayı severim. Böyle harika insanlardan gelen birer lokmalık fikirleri de severim.

Pekâlâ. Bir başka önsözde görüşmek üzere... Hadi başlayalım.

